

Het aantal bevindingen is in het afgelopen jaar afgenomen. Geconcludeerd kan worden dat gestructureerd is gewerkt aan deze bevindingen en adviezen en dat daardoor de interne beheersing bij de diensten is verbeterd. In 2010 zijn de laatste openstaande punten met betrekking tot de invoering van het nieuwe belastingsysteem opgelost en heeft de HVD goede stappen gezet op het gebied van de interne controle.

6.3 Overzicht van de weging van de dienstbevindingen

Wij hebben een 'weging' meegegeven aan onze bevindingen. Met deze weging geven wij enerzijds een inschatting van de omvang van het geconstateerde risico en anderzijds een inschatting van de kans dat het risico zich voordoet. Het doel hiervan is dat wij door middel van één enkel figuur u inzicht willen geven in het belang van onze bevindingen en aanbevelingen.

In onderstaande tabel hebben wij een overzicht gemaakt van onze bevindingen.

nummer bevinding conform bijlage			
Omvang van het risico			
hoog		1.19 1.3 1.18 1.10 1.20 1.14 1.28 1.16 1.22	1.9 1.24 1.25
gemiddeld		1.1 1.4 1.15 1.5 1.17 1.6 1.21 1.7 1.23 1.11 1.29 1.13 1.27	1.2 1.12
laag	1.8		1.26
	klein	gemiddeld	groot
Kans op voordoen van het risico			

In totaal hebben wij 74 bevindingen in onze tabellen bij de dienstrapportages opgenomen (inclusief 21 afgewikkelde/vervallen bevindingen). Omwille van het overzicht hebben wij niet alle bevindingen in bovenstaande tabel opgenomen.

De in bovenstaande tabel opgenomen bevindingen betreffen de bevindingen waarvan in de dienstrapportages is aangegeven dat deze op concernniveau gerapporteerd moeten worden. Dit zijn veelal de belangrijkste dienstbevindingen of dienstoverstijgende bevindingen.

Onderstaande tabel geeft aan hoe alle 74 bevindingen zijn verdeeld over de verschillende kwadranten.

Kwadrant	Aantal gerapporteerde bevindingen	
	Diensten	Concern
geen/geen	21	0
laag/klein	7	1
laag/gemiddeld	6	0
gemiddeld/klein	3	0
gemiddeld/gemiddeld	21	13
laag/groot	1	1
hoog/klein	0	0
gemiddeld/groot	4	2
hoog/gemiddeld	8	9
hoog/groot	3	3
Totaal	74	29

Op basis van bovenstaande tabel kan geconcludeerd worden dat de belangrijkste onderwerpen uit de dienstrapportages de volgende zijn (de bevinding met een hogere kans en grotere omvang van het risico):

- afwaardering niet in exploitatie genomen gronden (zie paragraaf 1.7);
- financiële risico's ontvlechting openbaar onderwijs (zie bevinding 1.16);
- de voorziening oud ID-ers bij SZW (zie bevinding 1.24);
- de geconstateerde onrechtmatige inkopen bij de DIA (zie bevinding 1.9);
- de planning en voortgang van de rechtmatigheidscontroles bij SZW (zie bevinding 1.25).

Daarnaast hebben wij bij een aantal diensten verschillende bevindingen rondom inkoopnet en de crediteurenstamgegevens geconstateerd. Met de invoering van DaFinci zullen deze bevindingen naar verwachting vervallen.

De 29 bevindingen zijn tevens volledig weergegeven in de tabellen in de bijlage bij deze brief.

In hoofdstuk 7 geven wij een overzicht van de bevindingen met betrekking tot de automatisering.

7 Automatisering

7.1 Inleiding

Voor zover mogelijk en efficiënt maken wij in onze controle gebruik van de interne-beheersingsmaatregelen van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Veel van de binnen gemeente Groningen uitgevoerde werkzaamheden worden vastgelegd in geautomatiseerde systemen. Het is daarom van belang zowel de internebeheersingsmaatregelen (AO/IC) op papier en in de praktijk te beoordelen, alsook de vertaling daarvan in de geautomatiseerde systemen.

Wij zijn in dit verband ook wettelijk verplicht verslag te doen over de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking, voor zover wij dit hebben geconstateerd tijdens onze controle.

In dit hoofdstuk doen wij verslag van de belangrijkste bevindingen met betrekking tot de ICT-beheerprocedures in de systemen die voor onze controle relevant zijn. Dit betreffen de procedures/maatregelen:

- *Wijzigingenbeheer*: deze procedure bevat maatregelen die ertoe bijdragen dat nieuwe en/of gewijzigde functionaliteiten in de geautomatiseerde systemen op een formele wijze wordt beoordeeld en in voldoende mate worden getest voor in gebruik name.
- *Logische toegangsbeveiliging*: deze procedure bevat maatregelen die ertoe bijdragen dat het beheer van gebruikersrechten en toegang tot de geautomatiseerde systemen op een beheerde en beheerste wijze plaatsvindt.
- *De controles in de applicaties*: Dit betreft specifieke interne ICT-beheersingsmaatregelen gerelateerd aan een applicatie, zoals de functiescheiding in de applicatie, koppelingen, bevoegdheden, geprogrammeerde checks etc. De bevindingen hangen nauw samen met de reguliere AO/IC rondom de betreffende processen en onze bevindingen hebben wij daarom op dienstniveau weergegeven.
- De kwaliteit van voorgenoemde algemene ICT-beheerprocedures staat in directe relatie tot de geautomatiseerde beheersmaatregelen (application controls) in de voor onze controle relevante geautomatiseerde systemen. Namelijk, wanneer de kwaliteit van de IT-beheerprocedures van voldoende kwaliteit is, kunnen wij steunen op de geautomatiseerde gegevensverwerking, zoals functiescheiding, koppelingen, bevoegdheden, geprogrammeerde controles, etc.

Daarnaast hebben wij, conform voorgaande jaren, vanuit onze natuurlijke adviesfunctie een aantal bevindingen en aanbevelingen opgenomen rondom de ontwikkeling van een nieuwe I-organisatie, het informatiebeveiligingsbeleid en het continuïteitsbeheer. Wij geven eerst deze ontwikkelingen weer.

7.2 I-organisatie opnieuw vorm gegeven (BOIA project)

In het afgelopen jaar is het Bedrijfskundig Onderzoek naar de Informatie- en Automatiseringsfunctie van de gemeente Groningen (BOIA) afgerond en vastgesteld door het AMT. Een van de belangrijkste uitkomsten van dit rapport is om een nieuwe I-organisatie in te richten.

Op basis van dit onderzoek zijn een aantal varianten uitgewerkt en heeft het college onlangs besloten om één variant in het uitvoeringsplan uit te werken. Deze variant betreft de vorming van een nieuwe I-afdeling, binnen de Facilitaire Dienst van de DIA, naast de CIO. Daarnaast gaan een aantal decentraal belegde taken (functioneel beheer) naar deze afdeling.

In juli 2010 is een koepelplan opgesteld, dit betreft het uitvoeringsplan om te komen tot de nieuwe I-organisatie. De kern van de veranderingen genoemd in het uitvoeringsplan is:

- meer sturing en beheersing van I&A-gerelateerde activiteiten van de gemeente;
- een stevigere invulling en positionering van de rol van informatiemanagement;
- versterking van de informatiemanagementfunctie, met name waar het gaat om gemeenschappelijke domeinen en beleid;
- gemeenschappelijke programmering en prioritering;
- versterking van het innovatief vermogen van de I&A-organisatie en de veranderbereidheid van de gemeentelijke organisatie;
- verbetering van de bestaande I&A-dienstverlening;
- verbetering van de prestaties van de automatiseringsfunctie (het CIO/Technisch Beheer).

Om deze variant te kunnen realiseren wordt ook een organisatieverandering voorgesteld, waarbij er sprake zal zijn van een concernmanager Informatie en Automatisering, ondergebracht bij de Bestuursdienst. Onder deze concernmanager vallen straks twee verschillende afdelingen, namelijk: Algemeen Informatie Management (AIM) en Automatiseringscentrum Groningen (ACG), beide afdelingen ondergebracht bij de DIA. Daarbij blijft de algemeen directeur van de DIA nog steeds eindverantwoordelijk voor de afdelingen AIM en ACG en is de concerncontroller bij de Bestuursdienst eindverantwoordelijk voor het I&A-beleid.

De afdeling AIM voert het informatiemanagement en functioneel applicatiebeheer uit voor gemeenschappelijke systemen en voorzieningen en voor enkele diensten. Het technisch beheer wordt geconcentreerd ACG, welke steeds meer ingericht zal worden naar product- en servicemanagementprocessen.

Naar wij hebben vernomen zal ernaar worden gestreefd deze organisatieverandering in april 2011 geïmplementeerd te hebben. Wij zullen de implementatie en verdere (organisatie-) ontwikkeling hiervan blijven volgen.

7.3 Monitor voortgang informatiebeveiligingsbeleid

In de periode 2006/2008 is het project I-beveiliging uitgevoerd om informatiebeveiliging naar een hoger niveau te tillen. Als onderdeel van dit project zijn eind vorig jaar een aantal onderzoeken uitgevoerd om na te gaan in hoeverre gemeente Groningen voldoet aan het minimale beveiligingsniveau. Eén van deze onderzoeken was de 1-meting informatiebeveiliging, welke in 2009 bij alle diensten heeft plaatsgevonden.

De uitkomsten van deze onderzoeken vormen input voor het concernuitvoeringsplan (CUP) en de dienstuitvoeringsplannen (DUP) informatiebeveiliging. De uitvoeringsplannen worden op concernniveau door de Concern Functionaris Informatiebeveiliging (CFIB) gecoördineerd en bewaakt. Elke dienst is verantwoordelijk voor het opstellen en uitvoeren van het dienstuitvoeringsplan.

In 2010 zou door de CFIB in samenwerking met de Decentrale Functionarissen Informatiebeveiliging (DFIB's) en een extern bureau een zogenaamde 2-meting uitgevoerd om opnieuw inzicht te geven in hoeverre de diensten voldoen aan het beveiligingsbeleid. Dit stond gepland voor de periode augustus/september 2010. Deze planning is echter vertraagd. Halverwege 2010 is een CFIB aangesteld en deze zal een CUP opstellen voor het jaar 2011.

Ons advies van voorgaand jaar blijft daarom van kracht. Wij adviseren u om een maandelijkse heldere voortgangsrapportage te laten opstellen over de voortgang van de uitvoering van de DUP's zodat achterstanden op de planning snel worden gedetecteerd.

7.4 ICT-beheer van applicaties is verbeterd

Wij hebben dit jaar voor acht systemen, verdeeld over de diensten, de algemene IT-beheerprocedures voor het wijzigingenbeheer en het beheer van logische toegangsbeveiliging, voor zover van belang voor de jaarrekeningcontrole, onderzocht en beoordeeld.

In bijlage 1 zijn de bevindingen opgenomen van die systemen waarvoor de algemene IT-beheerprocedures alleen in 'opzet en bestaan' zijn onderzocht. Dit betreffen de applicaties Clear en Proquero. Ten opzichte van voorgaand jaar zijn dit drie applicaties minder. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door het vervallen van de applicatie Edukaat door de verzelfstandiging van het onderwijs en anderzijds doordat wij de afgelopen jaren niet hebben kunnen steunen op de applicaties IS4all en SG treasury. Voor deze laatste twee applicatie hanteren wij nu een gevegerichte controleaanpak.

Voor een zestal significante systemen zijn de algemene IT-beheersmaatregelen in opzet en bestaan voldoende om de werking te testen. In bijlage 2 zijn de bevindingen opgenomen voor die systemen waarvoor de algemene IT-beheerprocedures zowel de opzet, het bestaan als de werking zijn onderzocht. Voor deze zes systemen kunnen wij bij onze controle steunen op de geautomatiseerde gegevensverwerking in deze systemen. Daarbij is gebleken dat wij dit jaar volledig op Gouw belastingen kunnen steunen, waar vorig jaar nog aanvullende controles vereist waren.

Daarnaast hebben wij bij de diensten geconstateerd dat niet overal voldoende inzicht is in de autorisaties binnen de gebruikte applicaties, dit heeft met name betrekking op Proquero (Inkoopnet). Hoewel deze applicatie met de invoering van DaFinci zal worden vervangen, zullen er voor het jaar 2010 nog aanvullende werkzaamheden moeten worden verricht. Deze zijn opgenomen in de management letters van de diensten.

7.5 Conclusie: ICT-organisatie staat voor een grote verandering

Wij constateren dat de ICT-organisatie voor grote organisatieveranderingen staat. Tegelijk wordt een nieuw financieel systeem ingevoerd en is er volop ontwikkeling rondom de PIJOFACH-taken.

Het is daarbij van belang dat de procedures omtrent het wijzigingenbeheer en de logische toegangsbeveiliging tijdens en na deze overgang gewaarborgd blijven. Daarnaast moeten de plannen rondom informatiebeveiliging nog verder vormgegeven worden na het aanstellen van de CFIB in 2010.

Voor wat betreft de interne ICT-beheerprocedures voor de significante systemen concluderen wij dat deze op orde zijn en dat wij op de meeste significante systemen kunnen steunen.

